

משרד החינוך
אגף בכיר יישום התיקון לחוק החינוך המיוחד,
ההכלה וההשתלבות

ממרחב אפשרויות למיצוי אפשרויות בחינוך הרגיל

מיצוי אפשרויות בחינוך הרגיל, משמעותו שבוצעו כל התהליכים החינוכיים והטיפוליים הקיימים וניתנו כל המענים ההתאמות הנדרשים להכלתו של התלמיד **במרחב האפשרויות**, באמצעות:

- הבניית תרבות, עקרונות ועשייה שיתנו מענה ללומד
- צמצום חסמי הלמידה וההשתתפות
- צמצום ההדרה במסגרת התרבות, תכנית הלימודים והקהילה הבית ספרית

מרחב אפשרויות ההתערבות לקידום ההכלה כרוך בהתאמות בתחומים הבאים:

סביבתיים ופיזיים

רגשיים- חברתיים

פדגוגיים

ארגוניים

התאמות ארגוניות

נעים להכיר- צוות בית ספר משעולים

קורי- מנהלת בית הספר, דנה ורונה- מחנכות ז' ו-ט', יובל- יועץ, שיר- פסיכולוגית.

בבית ספרנו 280 תלמידים, 40 אנשי צוות. מדד הטיפוח 4.11 כיתות חינוך רגיל ו-2 כיתות קטנות.

בשנת הלימודים הבאה יצטרפו אלינו 2 תלמידים חדשים:

נעמי, עולה לכתה ז'. לפי דיווחי הוריה לנעמי בעיות רגשיות המתבטאות במופנמות, סגירות ודחייה חברתית.

יוגב, עולה לכתה ח'. מתוך המסמכים והתעודות עולה תמונה של תלמיד עם ריבוי בעיות התנהגות, נשירה

סמוייה, חוסר תפקוד לימודי. מצטיין באמנות.

עזרו לנו להיערך לקראת קליטתם והכלתם:

- מהי ההיערכות הנדרשת לקליטתם ולהכלתם המיטבית?
- מהם התהליכים, ההתאמות והשינויים הארגוניים (הנוגעים לשגרות וסדירויות) שעלינו לבצע ברמה בית ספרית/כיתתית?

התאמות ארגוניות- מיקוד בפרט

- ✓ ביצוע תהליך קליטת תלמיד והיכרות עם יכולותיו, צרכיו, רצונותיו, קשייו, חוזקותיו וכדומה
- ✓ מיפוי פרופיל התלמיד המתקשה
- ✓ בניית תכנית התערבות בשיתוף גורמי המקצוע, התלמיד והוריו. זיהוי חסמים ומתן מענה מותאם אישית
- ✓ יישום תהליך מוסדר, ממוקד ועקבי של תמיכה בתלמיד, מעקב אחר יעילותו ושינויו במידת הצורך
- ✓ שיח עם התלמיד והוריו בצמתי הערכה קבועים מראש
- לבחינת התקדמותו ולאיתור דרכי סיוע נוספות

- ✓ מתן תקציבים, מענים ותמיכות לקידום הכלתו של התלמיד : תקציב שקלי, שעות פרטניות, שעות ייעוץ, צירוף לקבוצה לימודית/רגשית, תכניות ייחודיות
- ✓ התאמת והנגשת הפעילות החוץ והפנים בית ספרית
- ✓ במידת הצורך, המלצה על הפניית התלמיד להמשך הערכה וקביעת תכנית אבחון וטיפול
- ✓ בחינת התהליך שבוצע, איכותו ומידת השפעתו על התקדמות התלמיד
- ✓ איתור מסגרות המאפשרות ביטוי אישי של חוזקות התלמיד

התאמות ארגוניות- ברמת מוסד החינוך

✓ קיום קשרי עבודה שוטפים, עדכון ושיח מקצועי

בין חברי הצוות החינוכי והטיפול

✓ שיח ולמידה שוטפים בין הצוות החינוכי וההורים

להיכרות עם צרכי התלמיד

✓ קיום שיתופי פעולה עם בעלי תפקיד בקהילה

✓ קיום מרחב זמן להדרכה ולווי של הצוות החינוכי

בהתאמה לצרכי התלמיד

✓ גמישות במערכת השעות, בתכנים, בקבוצות

ובסביבות הלמידה

התאמות פדגוגיות

נעים להכיר

אפרת, יועצת בחט"ב יובל מזה 8 שנים. בשנת תשפ"ב אשמש בתפקיד יועצת שכבת ז' המונה 7 כיתות. מנהלת בית הספר יוצאת לגמלאות ובשנת תשפ"ב תגיע מנהלת חדשה.

בסוף אפריל נקראתי לחדר המנהלת שסיפרה לי שבשכבה יהיו 10 תלמידים עם הפרעת קשב וריכוז. מחר תתקיים ישיבת היערכות בה ישתתפו המורים המלמדים בשכבה. רכזת ההשתלבות, המת"לית ואני מובילות את הדיון. המיקוד יהיה על האופן שבו עלינו להיערך מבחינה פדגוגית כדי לקלוט ולהכיל את קבוצת התלמידים.

אנו מתלבטות:

- מהם ה"טיפים" הפדגוגיים המרכזיים שראוי לתת למורי השכבה?
- מהן ההמלצות שראוי לתת למנהלת החדשה בנוגע להיערכות הארגונית לקראת קליטתם והכלתם הפדגוגית של התלמידים?

התאמות פדגוגיות ברמת הפרט

✓ איתור וצמצום חסמי למידה והשתתפות כבר משלב תכנון יחידת ההוראה

✓ בניית תכניות למידה אישיות בשיתוף כלל הגורמים

✓ התאמת ההוראה לסגנון, יכולות ותחומי עניין של התלמיד

✓ עידוד התלמיד להשתתפות ולמעורבות פעילה בלמידה

✓ הנגשה והתאמה של דרכי הוראה, למידה והערכה מגוונות

ומותאמות לתלמיד והנגשת חומרי הלמידה או ספרי לימוד

✓ ביצוע הטרמה ו/או הקנייה פרטנית לפני שיעור

✓ קיום תהליכי הערכה המתייחסים ליכולות התלמיד

✓ התחשבות ביכולות התלמיד במתן מטלות הכתה והבית

התאמות פדגוגיות ברמת המוסד החינוכי

✓ הבניית מעגל תמיכה פדגוגי ורגשי לצוות החינוכי
באמצעות הדרכה של בעלי תפקידים מתוך המוסד
החינוכי ומחוצה לו

✓ קיום תהליך פיתוח מקצועי, הדרכה ולווי בהיבטים
הקשורים להכלת הפרט ולהוראה, למידה והערכה
בכיתה ההטרוגנית

✓ קיום תהליכים רפלקטיביים על תכנית העבודה
שנבנתה לתלמיד, ועל עבודתו הפדגוגית של הצוות

התאמות רגשיות חברתיות

התאמות רגשיות- חברתיות

✓ הפעלת תכניות רגשיות וחברתיות התומכות בהכלת התלמיד, בליווי גורמי המקצוע: יועצת חינוכית, פסיכולוג, רכז השתלבות, רכז חברתי ועוד

✓ הקדשת תשומת לב להיבטים רגשיים של הלמידה ולחיבור התוכן לחוויות אישיות ורלוונטיות

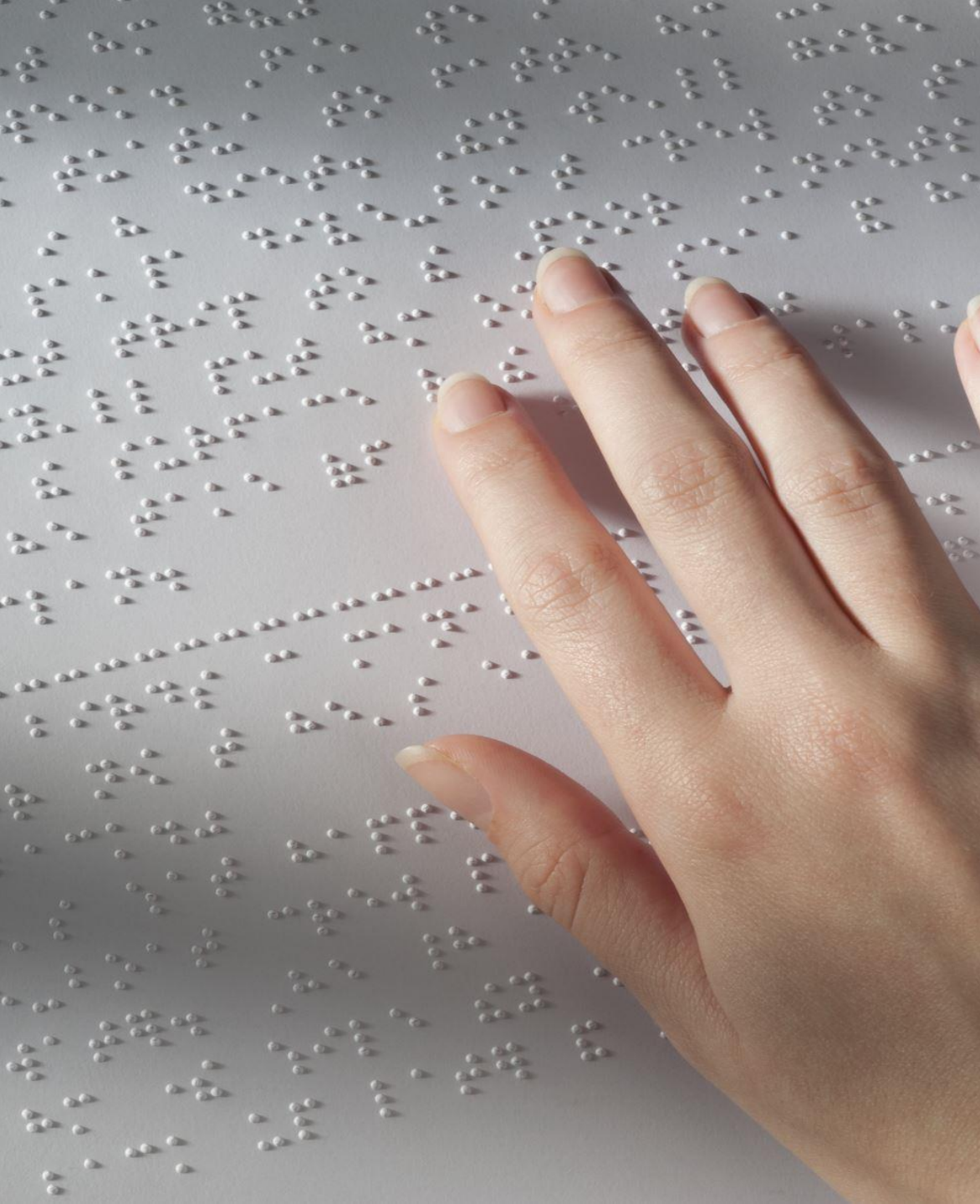
✓ שמירה על רצף חינוכי בין מסגרות החינוך השונות בהן משתתף התלמיד: צהרון, מועדונית וכדומה

✓ ביסוס שיתופי פעולה בין צוות המוסד החינוכי לצוותים במסגרות בהן משתתף התלמיד בשעות הפנאי

✓ הקפדה על מעורבות והשתתפות של התלמיד והוריו בפעילויות חברתיות בית ספריות

התאמות סביבתיות ופיזיות

התאמות סביבתיות ו פיזיות

✓ עיצוב מרחב כיתתי המאפשר דרכי הוראה-

למידה המותאמות לתלמיד ולצרכיו

הפרטניים

✓ מתן גמישות ואפשרות לשינויים על מנת

לתת מענה ליחיד

✓ הנגשה פיזית וסביבתית של מרחבי

הלמידה בתוך ומחוץ למבנה הפיזי

מענים לקידום הכלה ותהליכי התערבות

שעות סל שילוב והכלה
(טיפול, הוראה)

הדרכה ולווי לצוות

שיחות ייעוץ
התערבות פסיכולוגית

שעות פרטניות

תקציב שקלי

רכז השתלבות

שעות אל"ה (עי"ס)

תכניות ייעודיות

תומכי הוראה,
מתנדבים,
שינשינים

תמיכה במרחב
הכלה

תהליך נדרש: ממרחב אפשרויות עד לישיבת מיצוי האפשרויות

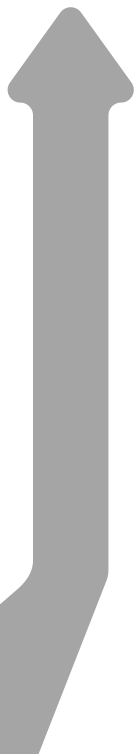
החל מנובמבר

- ישיבה לבחינת תכנית ההתערבות שהופעלה **ומיצוי האפשרויות**
- קבלת החלטה על מתן המלצה להפנייה לוועדת זכאות ואיפיון

במהלך שנה לפחות

- הפעלת תכנית התערבות מותאמת
- בחינתה ושינוייה בהתאם למתבקש
- תיעוד מהלך ההתערבות

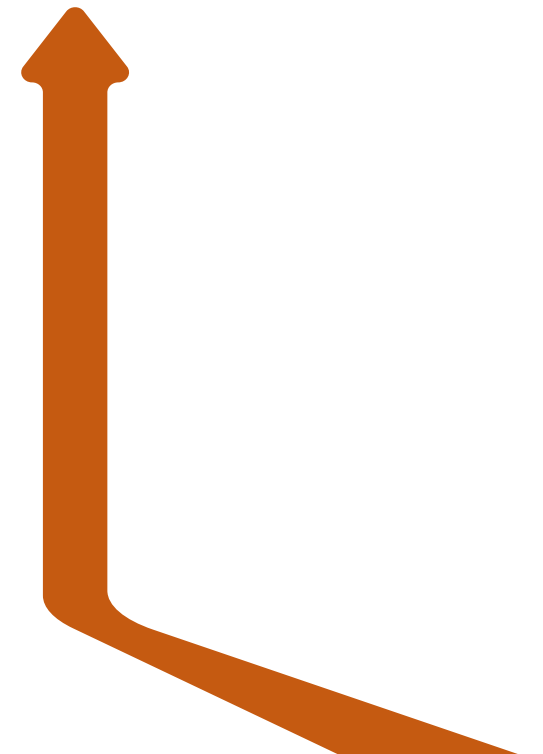
אוקטובר

- בניית תכנית חינוכית ו/או פסיכו-חינוכית ותכנית תמיכה עבור כל תלמיד מאותר

תחילת שנת לימודים

- מיפוי לימודי, רגשי, התנהגותי וחברתי לתלמידים
- איתור תלמידים הזקוקים לפדגוגיה מותאמת או להתאמות

טרם הפניית התלמיד יש לבצע את הצעדים הבאים:

- מילוי מסמך לבחינת מיצוי אפשרויות על-ידי הצוות המקצועי
- דיון של הצוות המקצועי בהשתתפות המפקח/ת הכולל/ת לבחינת תהליך ההכלה ומיצוי האפשרויות, הן בתוך הכיתה והן במענים תוספתיים.
- במהלך הדיון, יודא/תוודא המפקח/ת הכולל/ת כי בוצע תהליך הכלה ומיצוי האפשרויות חינוכיות וטיפוליות שניתנו ממשאבי השילוב וממשאבי המסגרת החינוכית.
- בסיום הדיון, תתקבל החלטה על הפנייה/ דחיית הפנייה של התלמיד לוועדת זכאות ואפיון.
- המפקח/ת תחתום/יחתום על המסמך לבחינת מיצוי האפשרויות ועל ההחלטה שהתקבלה. אין בחתימת המפקח/ת התחייבות למתן זכאות בוועדת זכאות ואפיון.
- חשוב לציין- אי המלצה של המפקח, אינה מונעת הגשת תלמיד לוועדה על-פי חוק.